УДК 622.271 https://doi.org/10.33271/crpnmu/72.016

© Б.Ю. Собко[1], О.В. Ложніков[1]
[1] Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Дніпро, Україна

ОСОБЛИВОСТІ НАДРОКОРИСТУВАННЯ В УМОВАХ СУЧАСНОГО СТАНУ ГІРНИЧОВИДОБУВНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

© B. Sobko[1], O. Lozhnikov[1]
[1] Dnipro University of Technology, Dnipro, Ukraine

CURRENT CONDITIONS OF SUBSOIL USE IN THE MINING INDUSTRY OF UKRAINE

Мета. Провести аналіз та визначити особливості надрокористування в умовах сучасного стану гірничовидобувної галузі України.

Методологія. При виконанні досліджень застосовано аналітичний, статистичний методи в сучасних умовах взаємовідносин надрокористувачів та державних інституцій при розробці родовищ корисних копалин.

Результати дослідження. В роботі досліджено особливості сучасного стану надрокористування, порядок, послідовність та терміни оформлення і отримання дозвільних документів для розробки родовищ корисних копалин. Встановлено, що в країні сьогодні ще відсутня нормативно-врегульована «цілісність» процедури виникнення практичної можливості у суб`єкта господарювання реалізувати своє право на розробку родовища після отримання ним спеціального дозволу на користування надрами, гірничі підприємства мають отримати цілу низку дозвільної документації щонайменше на протязі декількох років. Визначено, що в процесі відпрацювання родовищ підприємства гірничовидобувної галузі України постійно стикаються з проблемами, що пов`язані з недосконалістю та частими змінами діючого законодавства. Сьогодні необхідно встановлення на законодавчому рівні конкретного переліку необхідних документів, алгоритму дій та терміну, протягом якого після отримання спеціального дозволу на користування надрами державні органи зобов`язані видати решту необхідних дозвільних документів, що сприяло б вирішенню вищезазначених проблемних питань. Визначено, що для ефективної та безперебійної роботи гірничовидобувних підприємств важливо врегулювання на законодавчому рівні питань: - подолання проблеми “сплячих ліцензій”; - запровадження міжнародної оцінки запасів (SPE-PRMS, JORC); - скасування інституту гірничих відводів (гірничий відвід не вирішує ніяких питань, він просто дублює функції спеціального дозволу на користування надрами та проекту розробки родовища); - розробити та прийняти новий Кодекс про надра України.

Наукова новизна полягає у встановленні особливостей надрокористування в умовах сучасного стану гірничовидобувної галузі України, визначенні порядку, послідовності та терміну оформлення і отримання дозвільних документів для розробки родовищ корисних копалин.

Практичне значення. Результати досліджень дозволили визначити алгоритм оформлення, затвердження та погодження дозвільних документів для розробки родовищ корисних копалин починаючи з спеціального дозволу користування надрами; порядку отримання акту на гірничий відвід; оформлення правовстановлюючих документів на земельні ділянки для розробки родовищ корисних копалин; розробки проекту будівництва та експлуатації гірничого підприємства, проведення його експертизи та погодження у відповідних державних інституціях.

Ключові слова: *родовища корисних копалин, спецдозвіл користування надрами, гірничий відвід, надрокористувач.*

Вступ. Україна надзвичайно багата корисними копалинами. Добувна галузь країни приносить понад 9 мільярдів доларів до ВВП – це всього 6 відсотків! Очевидно, що галузі необхідно більш ефективно використовувати свій потенціал. Проблеми щодо раціонального використання мінерально-сировинних ресурсів України полягають у важко-видобувному характері значної частини ресурсів, виснаженості найбільш якісної частини запасів, обмеженні обсягів фінансування геологорозвідувальних робіт тощо.

Незважаючи на те, що в Україні існують чинні: *Кодекс про надра, земельний Кодекс, Гірничий закон України та інші нормативні акти* де виписана ціла низка правових норм, на сьогодні сталого механізму правового забезпечення та регулювання відносин надрокористувача з державними установами ще не сформовано. Існуюча нормативно-правова база у сфері надрокористування застаріла й розрізнена, законодавство не відповідає європейським стандартам та нормам і сучасним реаліям. Через це безліч неврегульованих питань породжують корупційні ризики, стримують інвесторів і розвиток країни.

Таким чином, аналіз особливостей та встановлення основних проблем у сфері надрокористування в сучасних умовах стану гірничовидобувної галузі України, визначення першочергових кроків можливого їх вирішення є актуальним та своєчасним завданням.

При цьому в умовах розростання світової енергетичної кризи збільшується значення ефективного законодавчого регулювання раціонального використання природних ресурсів, або надрокористування України. Корисні копалини належать до категорії ресурсів, які не відновлюються, видобування багатьох їх видів не компенсується приростом відкритих та розвіданих запасів. Невід'ємним наслідком надрокористування є погіршення екологічного стану промислових регіонів держави.

Основна частина. Під надрокористуванням розуміється діяльність користувачів надрами, що передбачена та захищена законом і здійснюється на території України та спрямована до цільового призначення виду надрокористування:

- використання конкретної ділянки надр для геологічного вивчення;
- розвідки та встановлення запасів корисної копалини родовища;
- видобутку корисних копалин.

Гірничі відносини, що виникають у процесі діяльності гірничих підприємств, регулюються: *Конституцією України, Кодексом України про надра, законами України: "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про аварійно-рятувальні служби", "Про цивільну оборону України", "Про охорону праці", "Про підприємства в Україні", "Про пожежну безпеку", "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення"*, іншими законами України та прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами, зокрема: міжгалузевими та галузевими правилами безпеки, що включають норми безпечного ведення гірничих робіт, використання гірничого та електротехнічного устаткування, кар'єрного транспорту.

Конституція України має найвищу юридичну силу, пряму дію, яка поширюється на всю територію держави [1]. Закони та інші нормативні акти приймаються на підставі Конституції та повинні їй відповідати та не суперечити.

Окремі положення Конституції України прямо віднесені до сфери регулювання та охорони надр. Наприклад, зміст *статті 13* наголошує, що: земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться у межах території України, природні ресурси континентального шельфу – об'єкти права власності Українського народу [1]. Від імені Українського народу права власності здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Кожен громадянин має право користуватися природними об'єктами права власності народу відповідно до закону. Конституція України містить норми, що стосуються правового регулювання гірничої справи окремими органами державної влади. За конституційним правилом принцип і порядок використання природних ресурсів визначається виключно законами, прийнятими Верховною Радою України. Кабінет Міністрів України має забезпечувати проведення політики у сфері охорони природи, екологічної безпеки та природокористування. Аналогічні обов'язки поширюються і на місцеві державні організації та органи місцевого управління.

В свою чергу завдання Кодексу України про надра є – регулювання гірничих відносин з метою забезпечення раціонального, комплексного використання надр для задоволення потреб у мінеральній сировині, охорони надр, гарантування при користуванні надрами безпеки людей, майна та навколишнього природного середовища, а також охорона прав та законних інтересів підприємств, організацій та громадян. Кодекс дає визначення поняттю «надра» [2].

Надра – це частина земної кори, розташованої під поверхнею суші та дном водойм і поширюється до глибин, доступних для геологічного вивчення та освоєння [3].

Важливу роль для регулювання відносин надрокористування відіграють накази Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України та інших державних органів. Так, нормативно-правовими актами цього рівня визначаються: форма спеціального дозволу на користування надрами; порядок переоформлення спеціальних дозволів на користування надрами, звіти оцінки впливу на довкілля тощо [4].

Не дивлячись на вищенаведене, сучасне законодавство про надра України перебуває в процесі становлення і не досконале. Спостерігаються пробіли, неузгодженість його норм; інколи цілковита відсутність сталого термінологічного інструментарію для законотворчої роботи заважає швидкому розв’язанню проблем взаємовідносин державних органів та надрокористувачів. Одним із недоліків чинного законодавства є те, що в Кодексі про надра, який було прийнято ще в 1994 р., коли Україна тільки-но вийшла на самостійний шлях розвитку, закладені норми й вимоги, властиві радянській епосі, загальнодержавному принципу управління господарством. Однак за майже тридцять останніх років в країні відбулися кардинальні зміни в суспільстві, пройшла його структуризація. З’явився великий та малий бізнес, кожен з яких має свої особливості.

В сучасних умовах вдосконалення системи регулювання взаємовідносин державних інституцій та надрокористувачем у сфері використання надр пов'язана з динамічними процесами в гірничовидобувній галузі та постійними змінами законодавчих і нормативних актів які регламентують процеси геологічної розвідки родовищ, оформлення та отримання дозвільних документів, а саме: оцінка та затвердження запасів, отримання спеціальних дозволів користування надрами, затвердження гірничих відводів та відведення земельних угідь під об'єкти гірничого виробництва, отримання дозволу на зняття родючого шару ґрунту, розробка технічного проекту на розробку родовища та його державна експертиза тощо.

В Україні право користування надрами набувається після оформлення наступних дозвільних документів, а саме:

- спеціального дозволу на користування надрами;
- акта гірничого відводу;
- правовстановлюючого документа на земельну ділянку (державний акт на право постійного користування або договір оренди земельної ділянки);
- проекту землеустрою щодо рекультивації, зняття та складування родючого шару ґрунту відведених земельних ділянок;
- технічного проекту будівництва та експлуатації гірничого комплексу (кар'єру).

На рисунку наведено порядок, послідовність та терміни оформлення і отримання дозвільних документів для розробки родовищ корисних копалин.

Спеціальний дозвіл на користування надрами.

Надання спеціальних дозволів на користування надрами регулюється Постановою Кабінету Міністрів України від 30.05.2011р. № 615 [5]. Дозволи надаються Державною службою геології та надр України переможцям аукціонів з їх продажу. Порядок проведення аукціонів затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30.05.2011р. № 594 [6]. Надання спеціального дозволу на користування надрами з видобування корисних копалин (промислову розробку родовищ) здійснюється після проведення державної експертизи та оцінки запасів розвіданих корисних копалин. Державна експертиза та оцінка запасів корисних копалин проводиться Державною комісією України по запасах корисних копалин (ДКЗ) [7].

В наш час оформлення необхідних документів для отримання спеціального дозволу на користування надрами їх погодження в відповідних інстанціях («Держгеонадра», «Держпраці», Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, обласних радах та місцевих територіальних громадах) відбувається на протязі року при наданні дозволу без аукціону та понад року при проведенні аукціону. Відмічені строки актуальні при наявності у потенційного надрокористувача акту оцінки розвіданих запасів родовища або його ділянки.

Початок дії дозволу обчислюється з дня його реєстрації і надається на строк, визначений заявником, але не більш як на: – двадцять років - на видобування корисних копалин; – тридцять років - на видобування нафти і газу в межах континентального шельфу та виключно (морської) економічної зони України.

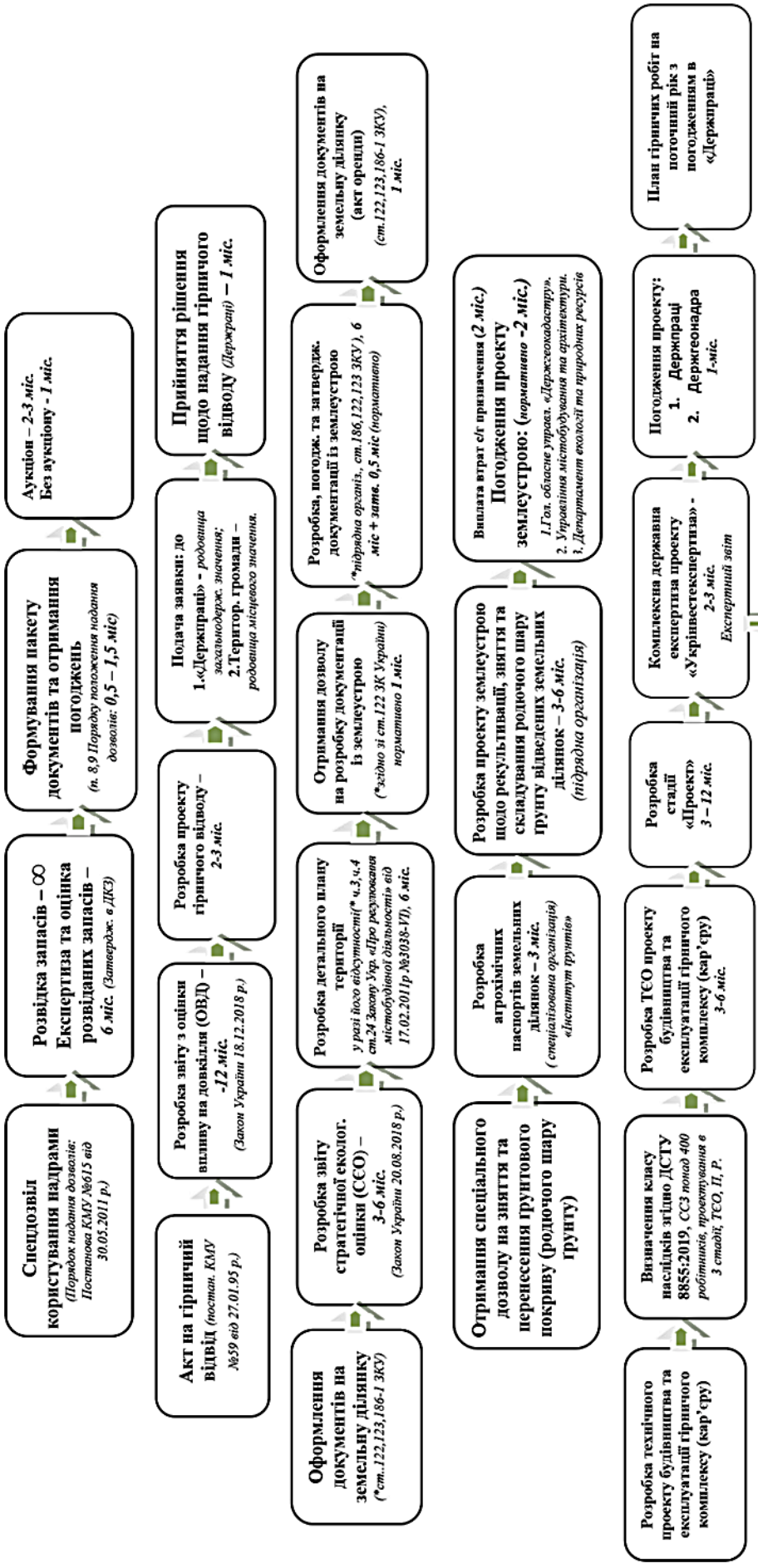

Рис. Порядок, послідовність та строки оформлення і отримання дозвільних документів для розробки родовищ корисних копалин

Невід`ємною частиною дозволу є угода про умови користування надрами, що укладається між «Держгеонадра» і надрокористувачем, та містить програму робіт, яка оформляється як додаток.

Гірничий відвід.

Право на користування надрами (після отримання спеціального дозволу) згідно норм чинного законодавства України засвідчується актом гірничого відводу. Гірничі відводи згідно п. 3, постанови Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 року № 59 «Положення про порядок надання гірничих відводів», можуть надаватися підприємствам і громадянам лише за наявності у них спеціального дозволу на користування ділянкою надр, а також затвердженого в установленому порядку проекту розробки родовища корисних копалин [8].

Проекти гірничих відводів розробляються спеціалізованими проєктними або видобувними організаціями, які мають відповідну ліцензію на виконання таких робіт.

Межі гірничого відводу визначаються: - для розробки родовищ корисних копалин – контурами запасів цих родовищ, оцінених ДКЗ України, зокрема запасів категорії С2 з врахуванням меж бортів кар'єру при постановці їх у кінцеве положення за правилами безпеки стійкості бортів.

Для отримання гірничого відводу для розробки родовищ корисних копалин необхідні відомості:- розвіданість родовища: кількість, якість, категорія запасів;- рекомендації ДЗК України з протоколом оцінки запасів корисних копалин. Графічні матеріали: копія топографічного плану поверхні та копії геологічних карт і розрізів (масштаб від 1:1000 до 1:25000). Додатково можуть бути представлені такі матеріали: копія спеціального дозволу на користування надрами; копія протоколу про затвердження проекту розробки родовища; витяг з протоколу засідання ДКЗ України щодо оцінки запасів корисних копалин; документ про згоду землевласника або землекористувача з рішенням щодо надання гірничого відводу.

Окрім цього надрокористувачу перед отриманням акту на гірничий відвід необхідно отримати позитивний висновок з оцінки впливу на довкілля території де буде проводитися «планова діяльність», що внесений в Єдиний реєстр з ОВД (отримання висновку передує - розробка звіту з ОВД, оприлюднення в засобах масової інформації, проведення процедури громадських обговорень) [9].

Гірничі відводи для розробки родовищ корисних копалин загальнодержавного значення надаються Державним комітетом України з нагляду за охороною праці (регіональним управління «Держпраці»), місцевого значення надаються - обласною радою.

Для одержання гірничого відводу підприємство чи громадянин залежно від виду родовища корисних копалин подає заявку обласній раді або регіональному органу «Держпраці».

Заявка включає в себе: заяву, в якій зазначаються найменування підприємства чи відомості про громадянина, що мають намір одержати гірничий відвід, місцезнаходження гірничого відводу та мета, для якої він отримується; проект гірничого відводу у двох примірниках, складений відповідно до вимог.

Таким чином, загальний строк одержання акту на гірничий відвід надрокористувачем з врахуванням проходження процедури отримання позитивного висновку ОВД та наявності технічного (робочого) проекту на розробку родовища складає до 1,5 року [9].

Наступним кроком оформлення дозвільних документів є отримання правовстановлюючого документа на земельну ділянку (державний акт на право постійного користування або договір оренди земельної ділянки). Земельні ділянки для потреб, пов'язаних з користуванням надрами, виділяються після надання гірничого відводу в порядку, передбаченому чинним земельним законодавством [10].

Окрім гірничого відводу для отримання земельних ділянок для надрокористування необхідно розробити детальний план території. Основною метою роботи при розробці містобудівної документації «Детальний план території, щодо розміщення ділянок для ведення гірничих робіт, зовнішніх відвалів та промплощадки для потреб гірничого підприємства є: обґрунтування можливості розміщення кар'єру, відвалу, збагачувальної фабрики, хвостосховища та визначення планувальної структури території з подальшим її розвитком і містобудівних умов та обмежень її забудови на території відповідного району відповідної області [11].

Детальний план території затверджується головним архітектором області та набирає юридичну силу після громадських слухань, розгляду та затвердження її рішенням місцевої ради відповідно до діючого законодавства України. Окремим розділом детального плану території згідно Закону України від 18.12.2018 р. є звіт з стратегічної екологічної оцінки (СЄО), який розробляється окремо [12].

З досвіду гірничих підприємств детальний план території розробляється спеціалізованою організацією, що має ліцензію на розробку містобудівної документації на протязі 0,5 року.

Земельним кодексом України (ст. 123) встановлено порядок надання земельних ділянок державної або комунальної власності у користування [10].

Надання земельних ділянок державної або комунальної власності у користування здійснюється органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування. Рішення зазначених органів приймається на підставі проектів землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) щодо відведення земельних ділянок у разі надання земельної ділянки із зміною її цільового призначення. Для розробки проекту землеустрою необхідно отримати дозвіл на його розробку у відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування.

Розробниками документації із землеустрою є юридичні особи та фізичні особи, що володіють необхідним технічним і технологічним та є сертифікованими інженерами-землевпорядниками, відповідальними за якість робіт із землеустрою (ст.26 Закону України «Про землеустрій»).

У разі, якщо відведення планується земельна ділянка з сільськогосподарського призначення, то проект землеустрою розробляється зі зміною цільового призначення такої земельної ділянки.

Розроблений проект землеустрою підлягає погодженню в порядку, визначеному ст.186-1 ЗК, а саме: - з територіальним органом центрального органу виконавчої влади, що здійснює реалізацію державної політики у сфері земельних відносин; з структурними підрозділами районних адміністрацій у сфері містобудування та архітектури. Якщо землі відносяться до лісогосподарського призначення - проект землеустрою підлягає також погодженню з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства; водного фонду підлягає також погодженню з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарств. Крім того, межі земельної ділянки погоджуються із суміжними землекористувачами.

Перед поданням на затвердження проекту землеустрою, земельна ділянка підлягає державній реєстрації у Державному земельному кадастрі України із видачею Витягу. Проект землеустрою подається на затвердження тому органу, який видав дозвіл на його розробку.

Протягом двох місяців з дати затвердження проекту землеустрою особа, якій надано у користування земельну ділянку зі зміною цільового призначення має сплатити втрати сільськогосподарського виробництва, розмір яких визначається у проекті землеустрою.

Після затвердження проекту землеустрою укладається та реєструється договір оренди земельної ділянки.

Сумарний час на відведення земель під надрокористування, згідно норм чинного законодавства, складає понад 1 рік.

Після отримання правовстановлюючого документа на земельну ділянку для початку ведення гірничих робіт необхідно оформлення документів що дає можливість дозволу на зняття та перенесення ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту).

Процедура отримання дозволу на зняття та перенесення родючого шару ґрунту: - розробка агрохімічних паспортів земельних ділянок («Інститут охорони ґрунтів України») для визначення показників стану ґрунтів земельних ділянок; - розробка проекту землеустрою щодо рекультивації, зняття та складування родючого шару ґрунту відведених земельних ділянок (землевпорядна організація); - погодження проекту землеустрою у обласних: управлінні «Держгеокадастру», містобудування та архітектури та департаменту екології та природних ресурсів. При цьому процедура отримання дозволу на зняття та перенесення ґрунтового покриву займає від 6 до 8 міс.

Одночасно з отриманням вищенаведених дозвільних документів (див. рис.) необхідно виконати «Проект будівництва та експлуатації кар'єру» на весь строк експлуатації кар'єру. Проект повинен пройти експертизу в державному підприємстві «Укрдержбудекспертиза». В результаті позитивної експертизи видається затверджений «Експертний звіт» з відповідними проектними технічними пока-

зниками який надає право розробляти робочу документацію на всі об'єкти гірничого комплексу. Після отримання експертного звіту надрокористувачу необхідно отримати дозвіл на будівництво гірничого комплексу в Державній інспекції архітектури і містобудування України. В дозволі на виконання будівельних робіт відмічається: хто являється замовником та генеральним підрядником будівництва, ким розроблена проектна документація, категорія складності будівництва, результати експертизи проекту будівництва, хто здійснює авторський і технічний нагляд, та хто є відповідальним виконавцем робіт.

Окремо надрокористувачу необхідно погодити проект у «Держпраці» та «Держгеонадра».

Термін розробки «Проекту будівництва та експлуатації кар'єру», його експертиза та погодження може складати від одного року до декількох.

Після погодження проекту надрокористувач розробляє «План гірничих робіт» на відповідний період (поточний рік) та затверджує його в територіальному «Держпраці» України.

І тільки після отримання вищенаведеного пакету дозвільної документації можна розпочинати гірничо-капітальні роботи по освоєнню родовища.

Висновки. Таким чином, в роботі досліджено особливості сучасного стану надрокористування, порядок, послідовність та терміни оформлення і отримання дозвільних документів для розробки родовищ корисних копалин.

Визначено, що в країні сьогодні ще відсутня нормативно-врегульована «цілістність» процедури виникнення практичної можливості у суб`єкта господарювання реалізувати своє право на розробку родовища після отримання ним спеціального дозволу на користування надрами, гірничі підприємства мають отримати цілу низку дозвільної документації щонайменше на протязі декількох років.

В процесі відпрацювання родовищ підприємства гірничовидобувної галузі України постійно стикаються з проблемами, що пов`язані з недосконалістю та частими змінами діючого законодавства.

Сьогодні необхідно встановлення на законодавчому рівні конкретного переліку необхідних документів, алгоритму дій та терміну, протягом якого після отримання спеціального дозволу на користування надрами державні органи зобов`язані видати решту необхідних дозвільних документів, що сприяло б вирішенню вищезазначених проблемних питань.

Також, для ефективної та безперебійної роботи гірничовидобувних підприємств важливо врегулювання на законодавчому рівні питань стосовно: - подолання проблеми "сплячих ліцензій"; - запровадження міжнародної оцінки запасів (SPE-PRMS, JORC), що сприятиме прискоренню робіт з оцінки та вивчення родовищ, в тому числі стратегічних для держави, залучення міжнародних інвесторів у видобувну галузь; - скасування інституту гірничих відводів (гірничий відвід не вирішує ніяких питань, він просто дублює функції спеціального дозволу на користування надрами та проекту розробки родовища – це зайвий інструмент державного регулювання, який не дає змоги контролювати повноту розробки ділянки надр та не є інструментом дотримання безпеки під час здійс-

нення гірничих робіт; - розробити та прийняти новий Кодекс про надра України. Новий Кодекс про надра стане основною рушійною силою для реформування сфери надрокористування.

Необхідно відмітити, що врешті 24.11.2022 р. Комітет з питань екологічної політики та природокористування рекомендував Верховній Раді України ухвалити у другому читанні та в цілому як закон законопроєкт 4187: «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства у сфері користування надрами». Зміни, що виписані в законі, дадуть можливість боротися зі «сплячими» ділянками надр та принести від них користь економіці, врегулюють отримання спецдозволів та контроль за їх використанням, пожвавлять ринок надрокористування і навіть спростять доступ надрокористувачів до земельних ділянок.

Серед нововведень закону: - чітке врегулювання дії спецдозволів та передбачених ними строків протягом воєнного стану; - поява державної електронної системи користування надрами з усіма даними про ділянки, запаси, аукціони, та спецдозволи; - власники спецдозволів в разі припинення участі у добувному бізнесі зможуть вільно продавати їх, а не лише відмовитися від документа і втратити всі вкладені кошти; - прискорення процесів ухвалення рішень про вилучення земельних ділянок для надрокористування та встановлення на них сервітутів тощо; - скорочується удвічі список документів у пакеті на надання спецдозволу; - впровадження врешті в Україні можливості оцінки запасів за міжнародними стандартами (що вкрай потрібно для залучення серйозних іноземних інвесторів).

Перелік посилань

1. *Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. зі змінами та доповн. Станом на 30.09.16.* (1996). http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр.
2. *Кодекс України про надра від 27 липня 1994 р. зі змінами та доповн. Станом на 01.01.16.* (1994). http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/132/94-вр.
3. *Закон України "Про державну геологічну службу України" від 4 листопада 1999 р. зі змінами та доповненнями. Станом на 18.11.12.* (1999). http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1216-14.
4. *Переліки корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 1994 р. № 827 зі змінами та доповненнями. Станом на 13.01.12*. (1994). http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/827-94-п.
5. *Про затвердження Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 травня 2011 р. № 615 зі змінами та доповненнями. Станом на 12.04.16*. (2011). http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/615-2011-п.
6. *Про затвердження Порядку проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 травня 2011 р. № 594 зі змінами та доповненнями. Станом на 12.04.16*. (2011). http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/594-2011-п.
7. *Про затвердження Положення про порядок розпорядження геологічною інформацією: Постанова Кабінету Міністрів України від 13 червня 1995 р. № 423 зі змінами та доповненнями. Станом на 29.10.14*. (1995). http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/423-95-п.
8. *Положення про порядок надання гірничих відводів: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 р. № 59 (зі змінами та доповненнями. Станом на 04.03.16*. (1995). http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/59-95-п.

9. *Закон України від 23.05.2017 р. № 2059-VIII "Про оцінку впливу на довкілля"* (2017). https://zakon.rada.gov.ua.
10. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. зі змінами та доповненнями. Станом на 19.10.16. (2001). http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14.
11. Гірничий закон України від 6 жовтня 1999 р. зі змінами та доповненнями. Станом на 05.04.15. (1999). *Відомості Верховної Ради України, 50,* Ст. 433. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1127-14.
12. *Закон України від 18.12.2018 р. № 2354-VIII «Про стратегічну екологічну оцінку»* (2018). https://zakon.rada.gov.ua.

ABSTRACT

Purpose. To conduct an analysis and determine the peculiarities of subsoil use in the conditions of the current state of the mining industry of Ukraine.

Research methodology. Analytical and statistical methods were applied during the research in the modern conditions of relations between subsoil users and state institutions at the mining deposits of mineral resources.

The results. The work examines the peculiarities of the modern state of subsoil use, the order, sequence and terms of issuing and obtaining permits for the development of mineral deposits. It has been established that the country still lacks a regulatory and regulated "integrity" of the procedure for the emergence of a practical possibility for a business entity to realize its right to develop a deposit. After obtaining a special permit for the use of subsoil, mining enterprises must obtain a whole series of permit documentation at least over several years. It was determined that in the process of working out the deposits, the enterprises of the mining industry of Ukraine constantly face problems related to the imperfection and frequent changes of the current legislation. Today, it is necessary to establish at the legislative level a specific list of necessary documents, an algorithm of actions and a period during which, after obtaining a special permit for the use of mineral deposit, state bodies are obliged to issue the remaining necessary permit documents, which would contribute to the solution of the above-mentioned problematic issues. It was determined that for the effective and sustainable operation of mining enterprises, it is important to settle the issues at the legislative level: - overcoming the problem of "dormant licenses"; - introduction of international stock assessment (SPE-PRMS, JORC); - abolition of the institution of mining claim territories (a mining claim does not solve any issues, it simply duplicates the functions of a special permit for the use of mineral deposits and a project of deposit mining); - to develop and adopt a new Code on the Subsoil of Ukraine.

Scientific novelty. Consists in establishing the peculiarities of subsoil use in the conditions of the modern state of the mining industry of Ukraine, determining the order, sequence and term of issuing and obtaining permits for the development of mineral deposits.

Practical value. The results of the research made it possible to determine the algorithm for the registration, approval and approval of permit documents for the development of mineral deposits, starting with a special permit for the use of subsoil; the procedure for obtaining a mining right-of-way certificate; registration of title documents for land plots for the mining of mineral deposits; development of the construction and operation project of the mining enterprise, its examination and approval by the relevant state institutions.

Keywords: *mineral deposits, subsoil use special permit, mining concession, subsoil user.*